

Mona Lindseth	Velkommen til dagens gjest i Fire nye år, Erlend Horn.
Erlend Horn	Tusen takk for det.
Mona Lindseth	<p>Det vi skal snakke om er, kanskje ikke overraskende, ruspolitikk.</p> <p>Fra tida du var med i Unge Venstre var jo dette noe som ikke så mange utenom Unge Venstre frontet. Så har det skjedd veldig mye på dette feltet de siste 10 årene, ikke minst etter at du ble sosialbyråd i Bergen i 2015. Og nå nærmer vi oss faktisk at vi får en rusreform nasjonalt. Du har fått en pris for arbeidet ditt, hvordan ble det til at ruspolitikk ble en hjertesak for deg?</p>
Erlend Horn	<p>Nei, altså det begynte med at jeg hadde en kompis som jeg gikk på barneskolen og ungdomskolen med, som da jeg var på slutten av videregående hørte at hadde dødd av en overdose. Og da, det var rett før jeg hadde engasjert meg i politikken og sånt, men det liksom husker jeg at satt litt i. Altså, hvordan kunne det skje? Og det gjorde at jeg fikk en ekstra interesse kanskje for det politikfeltet. Jeg var opptatt av og prøvde å finne ut av hvorfor vi ikke får det til i Norge. Etterhvert leste jeg meg litt opp og så statistikk på at Norge lå veldig høyt på statistikken, på overdoser i befolkningen. Faktisk i Europatoppen. Så det var vel der det begynte. Også engasjerte jeg meg jo i Unge Venstre og Venstre i 2007, og var på en måte, det var når jeg stilte til valg i Bergen i forkant av valget i 2011, eller i forkant av det i 2019, med ruspolitikk og Nygårdsparken i Bergen som en åpen russcene som det heter, var jo et hett tema i valgkampen 2010 - 2011. Så da engasjerte jeg meg ut fra de politiske løsningene som mange i Venstre på det tidspunktet hadde, for eksempel dette med sprøyterom, eller brukerrom, som vi nå har fått gjennomslag for at det heter og er. Men også: hva gjør vi med dette? Bergen lå også høyt på disse tallene og gjorde det til en viktig valgkampsak for Venstre i 2011. Det var et politisk tema som engasjerte mange og vi fikk tilbakemelding på at det var mange hadde stemte Venstre i 2011. Vi fikk jo rett under 7 prosent ved det valget, fordi vi turte å ta tak i det og hadde løsninger som virket mer realistiske, pragmatiske og humane enn det som hadde vært tilfellet tidligere.</p>

	<p>Også er det nå sånn med det meste, at jo mer du setter deg inn i det jo mer interessert i det jo mer kan du om det. Det gjelder på mange områder men for meg ble det ruspolitikken. Også endte det med at jeg, da jeg skulle skrive min masteroppgave på sammenlignende politikk i 2013 at jeg hadde lyst til å prøve å forklare hvordan det kunne ha seg sånn at Sveits, et land som i likhet med Norge var et land som hadde feilet ruspolitikk, men høye overdose dødsfall osv, hadde innført heroinassistert behandling, mens Norge... Da hadde det akkurat vært en runde i Norge, det var det siste året til den rødgrønne regjeringen der man sa nei til heroinassistert behandling. Så hvordan kunne det ha seg at to land som var like på ganske mye på dette feltet, endte med to forskjellige konklusjoner på det spørsmålet. Så det skrev jeg en masteroppgave om, dro ned til Sveits og intervjuet sentrale folk der, intervjuet blant annet Bjarne Håkon Hansen som var helseminister på det tidspunktet og hadde gått inn for dette. Så da jeg i 2015 fikk anledning til å bli sosialbyråd og få ansvaret for rusomsorgen var det en veldig kjekk oppgave å gå løs på.</p>
Mona Lindseth	<p>Ja, for det er jo som du sier kort utvikling her fra 2011. Hvordan var situasjonen i Bergen da du ble sosialbyråd i 2015?</p>
Erlend Horn	<p>Da hadde jeg jo jobbet med dette i fire år, jeg satt i helse- og sosialkomiteen og hadde utfordret de som var byråder før meg på mange spørsmål. Og det var jo en del ting som heldigvis ble gjort i den perioden, 2011-2015. Riktig nok ikke alle av de løsningene Venstre ønsket, men man hadde gradvis begynt å ta tak i det. Også hadde man bygget opp kapasiteten på de generelle lavterskeltilbudene til denne gruppen, menn man hadde ikke på en måte turt å ta steget helt ut, blant annet med å opprette et sprøyterom. Også valgte man da i 2014 å stenge den russcenen i Nygårdsparken, som endte opp som mange spådde med at de miljøet spredte seg og reetablerte seg utenfor et lavterskeltilbud i Bergen som heter Strax-huset. Så det var fortsatt store utfordringer, men man hadde begynt å legge litt av grunnmuren for en bedre rusomsorg som jeg så det, også før jeg ble byråd.</p>

	<p>Men da jeg tok overtok i 2015, var status da at vi hadde en stor russcene utenfor dette Strax-Huset. Bergen hadde ikke gått veldig mye ned i overdosetallene, men hadde ligget noenlunde stabilt. Men det var en generell utfordring med boliger for rusavhengige, mange som ikke fikk den nødvendige hjelpen, enten de trengte hjelp til å holde seg i live eller det var å komme seg ut av rusen. Så det var jo situasjonen jeg overtok i. Vil beskrive det som at... Man hadde kommet igang, men man var langt fra mål for å si det sånn, når jeg overtok i 2015.</p>
Mona Lindseth	<p>Dere har gått fra at Bergen var vel, egentlig en ganske vanlig norsk by med en god del utfordringer på dette feltet, til at Bergen ligger helt i front. Kan du snakke litt om hva dere har fått gjennomført på så kort tid?</p>
Erlend Horn	<p>Det kan jeg gjøre. Det aller første jeg gjorde da jeg kom inn i denne byrådsstolen, var å si til mine i byrådsavdelingen: «Sett i gang arbeidet med å planlegge et sprøyterom. Både hvor bør det ligge, hvor mye vil det koste, plan for gjennomføring osv». Så det var det aller første. Det var jo... Uten å kjede folk for mye med det, men sånne byggeprosjekter i kommune-Norge tar ofte veldig lang tid. Det jeg var veldig stolt av, var at vi klarte at fra det øyeblikket jeg hadde sagt tydelig at vi skulle ha et sprøyterom, så var det åpnet et knapt år etterpå. Og det inkluderte å gå til bystyret, få pengene, de nødvendige reguleringsvedtak, bygging, brukermedvirkning, alle de tingene som måtte på plass. Og jeg var jo opptatt at vi ikke skulle gå så raskt fram at det går dårlig, men vi skal heller ikke bruke en time mer enn det som må til. Fordi dette var et etterlengtet tilbud. Så det var på en måte det viktigste aller først å få på plass. For det var på mange måter, mente Venstre og jeg, The Missing Link i dette. For at, du hadde på en måte... Altså alle de som var på russcenen og var tilbudt mye hjelp og så videre, var svaret til de som ikke var klar til å ta imot den hjelpen som handlet om å komme ut av rusen eller LAR, på «men hvor skal jeg sette dette skuddet da?» Det hadde man ikke noe svar på og da trengte man et sted, et helsemessig trygt sted der mennesker kunne gjøre det. Og det fikk vi da på plass. Og i tillegg til det gjorde vi andre ting, en av de tingene vi gjorde var en ganske stor økonomisk satsing på rusomsorgen. Det hadde ligget nede ganske mange år og det gikk jo på alt fra å øke åpningstidene på disse lavterskeltilbudene som fantes, det å sørge for at vi hadde flere som</p>

	<p>kunne hjelpe folk innenfor NAV-systemet, mer skreddersydd, satse mer på bolig og at folk får en bolig tilpasset sin situasjon. Vi opprettet et overdoseteam som skulle forebygge og følge opp mennesker som hadde tatt en overdose. Så det var på en måte økonomiske virkemidler, som det ikke var en så stor uenighet om tiltakene, men de andre partiene hadde ikke det som sin viktigste satsinger når vi gikk inn i budsjettkonferanse eller skulle behandle ett bybudsjett. Så var liksom ikke rusomsorg noe som stod høyest på deres agenda. Men det valgte vi å ha veldig høyt på vår agenda og fikk gjennomslag for et økonomisk løft på det feltet som var veldig viktig.</p> <p>Også har det også hjulpet veldig at Venstre nasjonalt hadde kjempet igjennom en såkalt opptrappingsplan på rusfeltet, via Stortinget, der Stortinget satte av 2,4 milliarder kroner til rusomsorg i kommune-Norge. Der var jo egentlig kampen i Bergen at staten ikke hadde øremerket de midlene. De hadde på en måte sagt sagt «2,4 milliarder skal settes av, de går inn i kommunerammen, vi håper dere bruker det på rusomsorg, men vi gir ikke noen binding». Og det som viste seg da etter at opptrappingsplanen var ferdig, var at på langt nær hadde alle de pengene gått til rusomsorg. Men Bergen, og det har jeg vært veldig stolt over at vi har fått til, Bergen har vært den eneste storbyen som brukte hver krone av de opptrappingsmidlene til det det var ment til. Nemlig en bedre rusomsorg. Så det har vært en kombinasjon av økonomiske satsinger og bruke kapital på det om du vil, men også politiske kamper da. Som sprøyterom for eksempel.</p>
Mona Lindseth	Ja, hvordan var reaksjonene fra brukerne i denne perioden hvor dere fikk det på plass såpass raskt?
Erlend Horn	Brukerne var jo veldig, selvfølgelig, glad for de hadde etterlyst dette tilbudet i veldig mange år. Og var veldig glad for at de både fikk være med å gi innspill til hva det skulle være på sprøyterommet og den slags. Men det som viste seg raskt å være et problem som heldigvis nå er løst, men på det tidspunktet ikke var løst, var at sprøyteromsloven var veldig rigid. Den tillot kun injisering av stoff, og den tillot kun heroin. Så det var en ganske snever lov som gjorde at mange av de innspillene brukerne hadde, for eksempel: «Kan vi ikke heller få røyke heroin i stedet for å

	<p>injisere heroin?», eller at mange – og jeg tror at mange har litt sånn inntrykk når vi snakker om de tunge rusmiljøene i byene i Norge at det kun er heroin som brukes. Det er på ingen måte rett. Det er veldig mye andre stoffer, mye kombinasjonsbruk, og de som gjør det og som er i samme kategori som virkelig trenger hjelp og omsorg, de slapp ikke inn. Hvis du kom til sprøyterommet i Bergen eller Oslo og spurte om du kunne få sette denne brukerdosen amfetamin, så måtte jo våre ansatte si. svarte de ansatte at «Det kan du ikke. Det må du gå ut i den tunellen rett utenfor her og gjøre det». Litt sånn hull i hodet-politikk på det som vi brukte de kommende årene politisk, jobbet veldig hardt opp mot regjeringen og Stortinget på å få endret den loven. Og det var når Venstre kom inn i regjering, i Jeløyaplattformen, at vi fikk gjennomslag for endret sprøyteromslov slik at vi fikk en såkalt brukerromslov med nødvendige tilpasninger på dette. Og det trådte i kraft for ikke så lenge siden. Og det har gjort at brukerrommene kan ha tatt imot enda flere som trenger det. Så det har brukerne vært veldig opptatt av og fornøyd med, også er de jo opptatt av veldig mye annet innenfor dette feltet også som handler om bolig, om brukermedvirkning, som handler om å lytte til de erfaringene de har. En annen ting vi gjorde veldig tidlig i perioden når jeg var byråd, var at vi var den første kommunen som opprettet et ruspolitisk råd. Kommune-Norge er jo pålagt å ha et eldreråd og et råd for funksjonshemmede, men når det er snakk om innenfor rusomsorgen er det veldig lite av det. Altså at rusmisbrukerne selv eller de som er påvirket av noe kommer systematisk til orde i saker. Så vi opprettet et ruspolitisk råd, det bestod halvparten av brukere og halvparten av pårørende av brukere, for å få den gode miksen. Og en kombinasjon av folk som representerte kun seg selv, og andre som representerte ulike organisasjoner. Og det rådet, det er et sted der jeg som byråd møtte som en sånn åpen halvtime. De kunne spørre meg om ting og slikt, og når vi hadde saker som omhandlet rusomsorgen i Bergen eller hadde høringsuttalelse til noe staten foretok seg, så fikk de lov å gi uttale før bystyret landet endelig. Så det har jo også vært noe som mange har satt pris på, at vi har valgt å inkludere i den politiske prosessen?</p>
<p>Mona Lindseth</p>	<p>Men hvordan er situasjonen i dag? Hvilke resultater ser dere av tiltakene dere har fått gjennomført?</p>

Erlend Horn

Vi ser i alle fall at overdosetallene går ned. Det er jo først når du har en trend over mange år, og disse tallene har jo veldig lagg. Over to år. Så vi har vel akkurat nå fått tall for 2018, som var en nedgang fra tidligere. Vi har fått mange flere inn i en bolig som er tilpasset seg og sitt behov, rett og slett flere oppsøker hjelp som er en viktig del av det, altså – verdighetsdimensjonen i det. Tallene på besøk til våre lavterskeltilbud har gått veldig opp i denne perioden. Det handler ikke om at det har blitt flere rusavhengige, men at flere av de som har hatt problemer har valgt og har fått et tilbud i stedet for at de har gått uten. Også har vi i kombinasjonen med en del gode statlige initiativ som handler om behandling, behandlingstid har gått ned og flere får hjelp raskere enn de gjorde før. Så du kan si at, hvordan måler du suksess innenfor dette feltet? Du måler det selvfølgelig på liv spart. Jeg pleier å si at «den første regelen i en god rusomsorg, er å redde liv. Det hjelper lite med bolig om du er død.» Det er på en måte, liksom, det må være mantraet. Men det betyr ikke at bolig, og behandling, og rehabilitering, og aktivitet og arbeid ikke er viktig. Men for at alle de tingene der skal kunne skje, må vi sørge for at du holder deg i live. Også tenker jeg at en annen viktig side av hvordan du måler suksess på dette, er i hvilken grad har vi økt verdigheten som folk opplever? Det er jo ikke en direkte målbar størrelse, men at flere faktisk får lov, i stedet for å sitte med buksene nede i en mørk tunell, heller kan komme inn på et sted med omsorg og med helsepersonell, og heller sette et skudd der er jo opplagt verdighetsskapende. Så alt i alt har vi oppnådd, mener jeg, mange veldig gode resultater. Men det er på ingen måte sånn at vi er i mål. Og dette er ikke et område det er mulig å snu på fire år. Jeg er jo veldig spent på, og er veldig glad for at Venstre har fått gjennomslag for den rusreformen som er på trappene. Både fordi den vil gi, altså det å endre fra straff til hjelp og behandling i seg selv kan gjøre noe godt med hvor mange som får hjelp, men og sånn... og det er det mange rusavhengige som har sagt fra til meg og vært veldig opptatt av, hvorfor de er glad for den rusreformen. Og det er det rent symbolske. Det at vi faktisk får samfunnet med på å anerkjenne at det at du er avhengig av heroin, gjør ikke betyr at du skal sees på som en kriminell. For det i seg selv skaper en avstand mellom det enkeltmennesket og det øvrige samfunnet som gjør det for eksempel vanskeligere for en tidligere rusmisbruker å få jobb, for arbeidsgiver har et sånt bildet av at du har drevet med kriminelle ting. Så

Fire
nye år.

Transkripsjon
Fire nye år
Episode 11
Erlend Horn om ruspolitikk

	<p>jeg tror rusreformen vil være viktig fordi du dreier resurser fra justissektoren over i helsesektoren, men den vil ikke minst være viktig rett og slett for holdningene i samfunnet. Hvis Stortinget ender opp med å vedta de forslagene som ligger fra Rusreformutvalget, så vil den symbolske verdien av det ute i samfunnet og hvordan mennesker ser på dette over tid, det kan du ikke undervurdere. Og det må på plass tror jeg før vi kan ta de ytterligere stegene innenfor rusomsorgen som gjør at folk i større grad opplever verdighet og at folk lykkes med å komme seg enten ut av det rushelvete de lever i og de som det ikke er realistisk for nå, at de får den nødvendige verdigheten og hjelpen de trenger nå.</p>
Mona Lindseth	<p>Ja, for du er inne på det når du snakker om verdighet og når alt kommer til alt handler det også om å kunne leve gode liv også MED rusen for noen. For den evige kampen om å gjøre alle helt fri, vil jo for mange være en berg og dalbane som er umulig å komme ut av. Du kjemper, også får du tilbakefall, du kjemper, også får du tilbakefall. Det å klare å lage en kultur, også innad i helsevesenet hvor det handler om hjelp og verdighet, og det å få et tilbud til å leve med rusen kanskje helt inn i alderdommen. Det er jo en helt ny måte å tenke på som tar tid å etablere og ikke minst sette seg som en kultur i hele helsevesenet. Det er ikke bare noe en kan gjøre politisk, det tar jo tid.</p>
Erlend Horn	<p>Ja, definitivt, og du er inne på det. Et politisk vedtak i seg selv kan endre ressurser og kan påvirke ting, men at holdningen i helsevesen, hos politiet, viktigst hos det norske folk gradvis endrer seg slik at man ikke får en «oss og de»-holdning, det tror jeg er det avgjørende. At de som en hvilken som helst sykdom, og man må forstå hvorfor folk velger å ruse seg i utgangspunktet og innse at de aller færreste som utvikler en tung rusavhengighet gjør det fordi de tenkte at «nå skal jeg prøve dette og se om det er gøy». Ja, for all del, de finnes også, men de aller fleste som kommer inn med heroin og den type ting, det er jo fordi de har opplevd ting. Og alle historier er forskjellige, men det er alt fra vold i nære relasjoner, mobbing, utenforskap og ting hvor rusen blir svaret, gir utveien, blir pausen, avbrekket der de føler at her kan jeg endelig slappe av. Og så er det sånn at heroin er så avhengighetsskapende at når du først blir avhengig av den roen som det gir deg, så er det vanskelig å slutte. Men det å få den forståelsen i befolkningen for hvorfor folk ruser</p>

	<p>seg, hva er det for noe, at det er ikke liksom bare en gjeng kriminelle som bare burde skjerpe seg. Det er helt avgjørende tror jeg. Ikke bare i Norge, men i hele verden om man skal klare å ta de nødvendige grepene og stegene som Venstre hele tiden har etterlyst. Og det er vanskelig, for vi politikere fatter vedtak, vi gir penger, men dette er virkelig de langsiktige kampene som tar lang tid før det virkelig får satt seg. Men jeg tror man på ingen måte skal undervurdere hva en slik rusreform kan gjøre for det langsiktige arbeidet.</p>
Mona Lindseth	<p>Mhm, og som du sier kan Venstrepolitikere være med å synliggjøre betydningen av dette. Når du sier at dere ser at dere får opp prosenten som faktisk søker hjelp, for det handler om å sikre liv til de som er tunge brukere, men når dere da klarer å senke terskelen for å be om hjelp i utgangspunktet, så vil man jo klare å fange opp folk tidligere. Det at dette feltet har vært så tabubelagt, og at folk faktisk også har kriminalisert seg selv ved å be om hjelp, har jo terskelen vært kjempehøy. Og det er jo store mørketall. Det er en gråsoner når man er på vei inn i en rusavhengighet. Vi har jo store tall på utfordringene med alkoholisme, og vi vet at overgangene her kan være krevende. Og det å fange opp folk tidligere har vi ikke vært så gode på før. Det er jo minst like viktig i små kommuner som store å ha et lavterskeltilbud som føles så verdig at du tør å be om hjelp uten å være redd for at det påvirker jobben din, familien din, når du begynner å merke at jeg sliter litt, og bare litt.</p>
Erlend Horn	<p>Helt enig, definitivt.</p>
Mona Lindseth	<p>Hva tenker du er de store utfordringene Venstre kan ta tak i også etter Rusreformen?</p>
Erlend Horn	<p>Eh, nei, altså. Den store utfordringen fortsatt er å få en aksept, eller gjennomslag for en tankegang og aksept i befolkningen for at, som du var inne på i stedet, at det er noen som ikke klarer å komme seg ut av dette og hvor det har gått så langt at det å legge tilrette for verdighet og omsorg, til tross for at du er avhengig. At man ikke gir seg i den kampen der. For den er ikke vunnet, selv om vi tenker at vi nå har fått gjennomslag for heroinassistertbehandling og brukerromslov, men dette</p>

er en kamp som på en måte pågår i hele Norge i kommune-Norge med ulike syn på dette. Det å få den erkjennelsen av at det narkotikafrie samfunn, det er en utopi som ikke kommer til å skje. Og jeg har jo også blitt utfordret når jeg snakker om dette, om «Men Erlend, kan vi ikke ha en visjon om det? Kan vi ikke ha en visjon om et narkotikafritt samfunn? Er det så farlig» Litt som visjon om ingen dødsfall i trafikken. Men det som er problem med en visjon om et narkotikafritt samfunn, er at den visjonen har blitt brukt systematisk over flere tiår mot tiltak som vi vet fungerer. Visjonen om et narkotikafritt samfunn ble brukt på 80-tallet mot å gi ut rene sprøyter, for da ga vi opp visjonen. Og på 90-tallet var det legemiddelassistert rehabilitering, vi kunne ikke gi folk substitutt for heroin, for da ga vi opp visjonen. Og nå de siste 10-15 årene har det blitt brukt aktivt mot brukerrom og heroinassistert behandling, tiltak som også har hatt gode resultater der det har blitt prøvd ut. Så jeg tror liksom den der, den kampen der om å øke kunnskapen i befolkningen og øke den forståelsen for disse sammenhengene, det tenker jeg fortsatt er en veldig viktig misjon for Venstre å holde fast ved. Og ikke tenke at «nå har vi kommet så langt at vi har løst det.» For det er det fortsatt et sterkt behov for å fortsette med det. Og det jeg har vært veldig stolt over å være i Venstre for, er at det er et parti som ikke har disse skylappene på og som faktisk er villig til å sette seg inn i hva sier kunnskapen, hva sier erfaringene fra andre som har prøvd ting og så legge litt vekk den forestillingen vi hadde om hvordan verden kanskje hang sammen. Og være litt sånn pragmatisk og tenke, men hva er det som fungerer? Og siden vi har vår ideologi som tar utgangspunkt i enkeltmennesket og deres behov, er det på ingen måte One Size Fits All. Det er så utrolig mange forskjellige fortellinger. Unge Venstre hadde før min tid et godt slagord fra før min tid, som jeg synes for såvidt fortsatt er god selv om det er veldig satt på spissen, og det er «Noen trenger Jesus, og noen trenger heroin». I det slagordet ligger den bredden. Det som er rett for en person, trenger ikke å være rett for alle. Men så har man en utrolig tendens i den politiske debatten, historisk i alle fall, at man trekker frem en rusavhengig som kom på evangeliesenteret og så ble han kvitt rusen. Og det er jo kjempebra for den personen. Men det er veldig farlig å dra den slutningen om «at da må vi bare gjøre det». For det kan være helt feil for en annen. Det var et langt svar, men jeg tror det der å ikke gi opp å søke kunnskapen og ikke gi opp å forklare folk hvorfor disse

Fire
nye år.

Transkripsjon

Fire nye år

Episode 11

Erlend Horn om ruspolitikk

	<p>sammenhengene er som de er. Og ha politikk på toppen av det og gjennomføre det. Og rusreformen er ikke gjennomført enda, det må vi huske på. Vi kan ikke tenke at nå fikk vi det gjennomslaget. Når FRP nå gikk ut av regjering, og det å få Stortinget til ikke nå feige ut på det, fordi de gjør det om til en sånn «off det er feil signal å sende til ungdommene våre». Den type argumenter som blir brukt, det er en enormt viktig kamp vi har foran oss på kort sikt nå og sørge for at vi i den valgkampen vi nå skal inn i, at vi får fram hvorfor denne reformen er helt nødvendig og hvorfor de andre partiene definitivt bør stemme for den.</p>
Mona Lindseth	<p>Ja, det er så skummelt å tenke på hvor nært vi er målet og det at vi ikke er i mål. Og hvis vi får igjennom denne reformen vil det være den viktigste sosialpolitiske reformen i nyere tid. Hvorfor tror du motstanden har vært så sterk?</p>
Erlend Horn	<p>Jeg tror det går litt tilbake til mangel på kunnskap, i den forstand at... Det var en av de tingene jeg skrev en del om masteroppgaven knyttet heroinassistert behandling da, som et med mer snevert da, men det var litt av de samme dynamikkene. Og det var jo en av hovedforklaringene jeg mente jeg fant på hvorfor Sveits hadde innført det og ikke Norge. At hvis kunnskapen i befolkningen ikke er tilstrekkelig, så vil mange politikere i stedet for å da si «jo, men vi gjøre det» og argumentere for det vil de heller «off, jeg får backlash. Dette vil velgerne reagere på». Og jeg tror det er litt de samme dynamikkene som er med rusreformen, at folk er livredd for «off, nei sånn legalisering og sånt, det er skummelt. Nei, det liker vi ikke». Men så er det ikke det det handler om men politikere igjen blir litt sånn feige da i at «nå må vi heller kommunisere det folk vil høre om» i stedet for å pushe forståelsen og øke kunnskapen. Og det Sveits hadde gjort da, som var litt interessant, altså... grunnen til at de hadde innført det var at konsekvensene av den feilslåtte politikken ble så enorm, ikke bare for rusmisbrukerne, men også for samfunnet forøvrig. For Sveits, i en tiårsperiode, lå helt i toppen av Europa i HIVsmitte. Og det var fordi at veldig mange rusavhengige solgte sex for å få råd til stoff. Og mange av de var smittet av aids. Og mange av de som kjøpte denne sexen, det var jo middelklassen. Så du fikk plutselig enorm utbredelse av HIV i Sveits som et eksempel og mange andre konsekvenser av at dette ikke fungerte. Det Sveitsiske næringslivet var</p>

veldig påvirket av at denne Platzspitz Park som den heter som ligger midt i Zürich, var jo på et tidspunkt helt ekstrem. Det kunne ligge døde mennesker der i dagesvis innen noen kom å hentet de ut. Og denne lå rett ved sentralbanestasjonen i Zürich og Zürich har jo mange internasjonale hovedkvarter og internasjonale selskaper som var i Zürich og sa «nei, dette gidder ikke vi». Et enorm trøkk som gjorde at befolkningen var litt sånn «Vi er villig til å prøve alt. Heroinassistert behandling? Ja, flott. Gjør det». Det var «Men er ikke det litt skummelt?». Det var «Bare prøv, gjør det.» Også viste det seg at det funket. Også har dette blitt utfordret i folkeavstemminger da, for Sveits har jo folkeavstemminger om alt mulig, fra et høyre-radikalt parti i Sveits. Så da har Sveits som det eneste, i den grad man skal si noe positivt om folkeavstemminger, jeg er jo ytterst skeptisk til det, er at du får en mulighet til å opplyse en befolkning når det pågår om i et konkret tema. Så de partiene som hadde gått sammen om dette brukte jo enormt mye ressurser på rett og slett å opplyse en sveitsiske befolkningene om at dette er jo faktisk ikke så farlig, dette hjelper folk. Så den sveitsiske befolkningen har fått et kunnskapsløft på disse sammenhengene på disse sammenhengene vi snakket om i sted. Og det kunnskapsløftet tror ikke jeg vi har fått til i Norge. Og det gjenspeiles igjen av at den del partiene er litt sånn... Altså det er flere av de partiene som mener det de mener og det er selvfølgelig helt greit. Men jeg tror også det er et element av feighet at de tør ikke å gå for langt foran medlemsmassen eller det velgermassen mener da. Så det viktigste vi gjør nå og fram til valget og fram til Stortinget skal ta stilling til det, er å bidra til en opplyst debatt om dette slik at folk skjønner hvorfor dette er viktig. Dette handler ikke om det de forestiller seg at det handler om, at nå skal narkotika flyte og folk skal kunne kjøpe det her og der og alt det der. Det er ikke det det handler om i det hele tatt.

Men det tror jeg er grunnen til at det er så close da, at mange er redd for at folk ikke vil skjønne det.

Mona Lindseth	Mhm. Men det neste året skal jo Venstrepolitikere over hele landet ut på stand og få spørsmål, sannsynligvis også om ruspolitikk og rusreformen. Hva ville du sagt hvis du fikk en skeptiker på stand som ville stille deg til veggs om hvorfor Venstre kjemper så innmari hardt for denne rusreformen?
Erlend Horn	Da ville jeg sagt at for det første handler dette om veldig mange mennesker som jeg tror veldig mange i dette landet kjenner. Det er veldig mange pårørende, det er veldig mange som har blitt truffet av dette i sin familie og hvis den personen som var bortom meg på stand ikke hadde det, så ville prøvd å forklare hvorfor dette er viktig. Dette er ikke en snever kamp, dette er snakk om hundrevis av liv i året. Og det er flere enn de som dør i trafikken i Norge. Hele hensikten med rusreformen er jo nettopp å sørge for at de som til nå ikke har fått den nødvendige hjelpen, i en kombinasjon av at helsevesenet noen steder er veldig bra på dette, noen steder er det mangler, må få de ressursene rusreformen tar til orde for vil kunne hjelpe mye flere. Men også det som jeg var innom i sted. Hvis vi skal klare å hjelpe mennesker til å få et liv som gjør at det er mulig å holde på en jobb, eller komme inn i arbeidslivet og få meningsfylt hverdag og aktivitet, må vi unngå at det blir slik at de er utenfor samfunnet. Vi må inkludere de i fellesskapet på en helt annen måte for å gi dem den tryggheten, den omsorgen. Og dette er jo noe av essensen i rusreformen. Man sier jo at «det at du inntar et rusmiddel, den handlingen i seg selv gjør ikke deg til en kriminell.» Salg og sånt er noe helt annet, men det at du inntar, setter det skuddet eller inntar stoffet, det i seg selv gjør ikke deg til kriminell. Det er ikke lenger kriminelt, sånn som straffeloven er i dag. Det steget og det symbolet og den fortellingen er helt uvurderlig tror jeg for de menneskene det angår. Og det vil kunne bidra til at folk får en helt annen følelse av at de er en del av resten av samfunnet. Så, så hadde jeg sikkert prøvd å spisse dette ned og litt sånt, ofte har du bare 15 – 30 sekunder på en del av disse samtalene. Men iblant treffer man velgere som ønsker å snakke litt lengre. Men jeg ville forsøkt å kommunisere det og hvorfor dette er viktig. At dette handler ikke om at nå skal det bli lettere å få tak i rusmidler. Det handler rett og slett om verdighet.

<p>Mona Lindseth</p>	<p>Hvordan har reaksjonene i Bergen vært på det dere har gjort?</p>
<p>Erlend Horn</p>	<p>Jeg vil si, altså, på mange måter har man, og det kan man si er et godt tegn, at rusomsorg er ikke lenger et stort politisk tema i Bergen. Jeg tenker at det er bra. At folk føler vel at vi har klart å løse en del av det som folk opplevde som store utfordringer for befolkningen som sådan. Vi har fortsatt åpne russcener her og der, men vi har i mye større grad klart å sørge for at folk kan få komme inn på brukerrum og sette skudd, i stedet for å sette ute hvor barn leker for eksempel. Der det tidligere var veldig betent har det blitt veldig senket temperatur, med noen unntak, og det er ganske bred politisk tilslutning til de tiltakene vi har gjort. Det er veldig lite, utenom kanskje FRP som driver og tar noen omkamper, så er det store flertallet enig i det som er gjort. Og det bidrar til en helt annen trøkk på det, når byen, politikerne går litt i samme retning. For eksempel har Arbeiderpartiet i Bergen og Høyre i Bergen ligger jo lengre i tankesett enn sine nasjonale partier på dette området. Det tenker jeg er et viktig bidrag til den nasjonale diskusjonen. At det ikke bare er Venstre som er opptatt av dette, men at også sentrale politikere i andre partier sier det samme til sine partifeller på stortinget. Så sånn sett tenker jeg at vi har kommet dit, vel man skulle alltid vært lengre, men vi har kommet et godt stykke og at Bergen i så måte ligger foran.</p>
<p>Mona Lindseth</p>	<p>Denne uken har det vært Verdens Overdosedag. Hva er det lokale Venstrepolitikere kan begynne å gjøre i sine kommuner for å virkelig ta tak i rusomsorgen?</p>
<p>Erlend Horn</p>	<p>Nei, det første jeg ville gjort var kanskje å spørre rådmannen om «Bruker vi pengene fra opptrappingsplanen på rusomsorg?» For det er det ikke alle kommuner som sagt som har gjort. Så det er et enkelt spørsmål man kan utfordre administrasjonen og ordføreren på, som et første sted. Så ville jeg ellers sagt at nå med Verdens Overdosedag, som er hvert år, det er en veldig fin.. Altså å markere den, ikke bare i de store byene, men også rundt omkring. Overdosedødsfall er heldigvis ikke noe alle kommuner opplever i løpet av et år, men det er ikke bare Bergen og Oslo som har overdosedødsfall, det skjer over hele Norge. Det å markere det, vise den sympatien og omsorgen, enten sammen med brukerorganisasjoner om det eksisterer i regionen eller kommunen. Ta</p>

	<p>initiativ til det er en fin ting å gjøre. Også er det jo å, sant, et brukerrom vil på ingen måte være aktuelt i alle kommuner, det vil være feil ressursbruk. Det er viktig å bruke pengene der de kommer best til nytte. Men det å sette seg inn i «hvordan funker rusomsorgen i min kommune» og spørre rusavhengige selv eller pårørende «hva føler du mangler?» og så prøve å lage politikken. Det er derfor jeg er litt var på å si en sånn «her er de tiltakene du bør gjøre» for hver kommune kan være ulike. Det kan være ulike ting som må til og ulike steder der behovet er. Så jeg ville først og fremst være opptatt av å innhente kunnskap, både i den kommuneadministrasjonen og stille spørsmål, men også innhente informasjon fra folk man kjenner i nærmiljøet som har hatt erfaringer med dette og hvor er det på en måte skoen trykker. Og når man har fått et inntrykk av det kan man begynne å lage tiltak som er tilpasset den situasjonen. Men jeg tror det aller viktigste er at Venstrefolk har oppmerksomhet på dette, for det er et område som veldig ofte drukner i fort i veldig mye annet som en kommune driver med og som vi ellers driver med i politikken. Så det å sette av tid og krefter til å faktisk sette seg inn i det, er det viktigste første steget.</p>
Mona Lindseth	<p>Å anerkjenne det som en enormt viktig liberal kamp til å gi frihet til å leve sine egne liv og muligheter til absolutt alle. At ingen skal bli forbigått for noe slikt. Hvis det er noen som vil la seg inspirere av dere i Bergen, hva er det man googler da for å få litt mer informasjon om hva dere har gjort?</p>
Erlend Horn	<p>Vi har jo laget en handlingsplan mot åpne russcener og en handlingsplan for arbeid og aktivitet innenfor rusomsorgen som skisserer veldig mye av de konkrete tiltakene vi har gjennomført eller skal gjennomføre. Og uten at jeg har gjort det google-søket i det aller siste, men hvis du googler «Bergen Venstre og rusomsorg» tror jeg du vil finne en god del av de initiativene som vi har hatt opp gjennom årene. Så jeg tror det bare er å sett i gang og google, så finner man mye.</p>
Mona Lindseth	<p>Hvis du skulle gitt ett råd til noen som stiller til valg for Venstre for første gang, hva skulle det vært?</p>

Erlend Horn	Ehm. Jeg tror at det viktigste rådet mitt, er å senke skuldrene litt. Vite det at, det er alltid sånn at når du skal inn i et kommunestyre og spesielt hvis du er ung og sånt, så er fort å tenke sånn at «off, disse folkene kan jo ting mye bedre enn jeg kan». Og det er ikke alltid helt riktig. Så det å vite at de fleste som sitter i kommunestyret, er som deg og meg. De jobber med det på fritiden, og de gjør det fordi de har et engasjement for lokalsamfunnet sitt. Så det å senke skuldrene litt og vite det at du trenger ikke å være så beskjeden. Man skal alltid ha en ydmyk holdning til nye ting og sånt, men det å vite at du har noe å bidra med og ditt perspektiv og din kunnskap er det ikke sikkert alle andre har. Så jeg ville tenkt ikke vær redd for å stille spørsmål og komme med ditt på en måte. Det er mindre skummelt enn man kanskje kan få inntrykk av.
Mona Lindseth	Ja, og din politiske reise har jo også vist at... politikk er jo frustrerende treigt innimellom, men likevel i 2007 da du gikk inn i Unge Venstre for over ti år siden var det bare Unge Venstre som snakket om en mer liberal rusomsorg og hjelp i stedet for straff. Nå er vi på målstreken for at det er nasjonal politikk.
Erlend Horn	Definitivt. Så det å vite at et spørsmål du hadde til ordføreren kan om fem - ti år ende med at det blir det nye kulturhuset eller det blir det nye initiativet innenfor rusomsorgen. Ja, som du sier, ting tar ofte frustrerende lang tid, men noen må så det første frøet. Og det kan like gjerne være en ny Venstre-representant som skal inn i et kommunestyre.
Mona Lindseth	Tusen takk for praten
Erlend Horn	Bare hyggelig.